

ПРИМЉЕНО: 04.10.2016			
Орг. јед.	Број	Прилог	Вредности
28	3088		

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

ПРЕДМЕТ: Извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом „Извршна власт у полупредседничким системима“ кандидата Милана Рапајића.

Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу бр. IV-02-836/30 од 14. 09. 2016. године формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Милана Рапајића под насловом „Извршна власт у полупредседничким системима“, у саставу: проф. др Владан Миахјловић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Косовској Митровици, проф. др Срђан Ђорђевић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу и доц. др Дејан Матић, доцент Правног факултета Универзитета у Крагујевцу. (Ментор докторске дисертације је проф. др Слободан Орловић, ванредни професор Правног факултета Универзитета у Новом Саду). Након прегледа и анализе писаног рада, Комисија подноси Наставно-научном већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

I. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Основни биографски подаци

Милан Рапајић је рођен 7.9.1978. у Београду, где је завршио основну и средњу школу (6. Београдску гимназију). Дипломирао је на Правном факултету Универзитета у Београду (привредно-правни смер) 2002. године са просечном оценом 9,54. Завршио мастер студије на Правном факултету Универзитета у Новом Саду (област јавно право) 2012. године са просечном оценом 10,00 (тема мастер рада: „Уставно-политички систем Уједињеног Краљевства“). Поред тога, завршио је и мастер студије на Правном факултету Универзитета у Београду (област кривично-правна) 2013. године са просечном оценом 8,75 (тема мастер рада: „Кривично право и правна држава“). Докторске студије је уписао на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу 2009/2010. године (ужа јавноправна и теоријскоправна научна област). На докторским студијама је успешно савладао све предвиђене обавезе са просечном оценом 9,67 и урађеним неопходним студијско-истраживачким радовима, уз објављивање потребних чланака.

Кандидат је положио правосудни испит у Београду маја месеца 2007. године.

У периоду од 2003. до 2005. колега Рапајић је радио као адвокатски приправник волонтер у адвокатској канцеларији Борислава Борковића, а од 2005-2008. био је судијски приправник у Првом општинском суду у Београду. Током 2008. и 2009. године обављао је послове саветника у Министарству животне средине и просторног планирања, а од 2009. године запослен је на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу: прво као сарадник у настави, а од 2011. године у звању је асистента за ужу јавно-правну и теоријско-правну научна област.

Члан је Регионалног друштва правника „Шумадија“ и Српског правничког клуба.

У досадашњем раду објавио 40 научних и стручних радова, уз учешће на 15 научних саветовања и конференција.

2. Научноистраживачки рад кандидата

У свом досадашњем научно-истраживачком раду, колега Милан Рапајић је објавио више научних и стручних радова у домаћим и иностраним часописима:

1. RAPAJIĆ, Milan M. Економска и социјална права у Уставу Србије. *Зборник радова*, ISSN 0550-2179, 2015, год. XLIX, бр. 1, стр. 273-298. <http://www.pf.uns.ac.rs/images/zbornici/2015-1.pdf>, <http://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0550-2179/2015/0550-21791501273R.pdf>, doi: [doi: 10.5937/zrpffins49-8090](https://doi.org/10.5937/zrpffins49-8090). [COBISS.SR-ID 513197488] M-51

2. RAPAJIĆ, Milan. Парламентарни надзор и контрола над војнобезбедносним сектором. *Годишњак Факултета безбедности*, ISSN 1821-150X, 2015, год. 8, стр. 183-200. [COBISS.SR-ID [512621237](#)] M-53.
3. RAPAJIĆ, Milan M. Државина и њена заштита. *Бранич*, ISSN 0353-9644, 2006, год. 119, бр. 1, стр. 57-74. [COBISS.SR-ID [144887564](#)] M-53
4. RAPAJIĆ, Milan M. Пословна способност и лишење пословне способности. *Бранич*, ISSN 0353-9644, 2005, вол. 117, бр. 1/2, стр. 44-56. [COBISS.SR-ID [162716940](#)] M-53
5. JOVANOVIĆ, Zoran, RAPAJIĆ, Milan M. Омбудсман (заштитник грађана) као нови правни институт за контролу рада управе. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, ISSN 0350-8501, 2011, бр. 57, стр. 205-221. [COBISS.SR-ID [512649392](#)] M-52
6. ĐORĐEVIĆ, Srđan, PALEVIĆ, Milan, RAPAJIĆ, Milan M. Coalition Government and Possible Course of UK Political and Electoral System Reform after 2010 Parliamentary Elections. *Lex localis*, ISSN 1581-5374, 2013, vol. 11, br. 2, str. 157-176. [COBISS.SR-ID [512882608](#)] M-23
7. RAPAJIĆ, Milan, PURIĆ, Sveto, VLADETIĆ, Srđan. The energy agency as a part of agricultural policy - the activities and legislative issues. *Ekonomika poljoprivrede*, ISSN 0352-3462, 2016, vol. LXIII, br. 1, str. 279-294. <http://scindeks.ceon.rs/journaldetails.aspx?issn=0352-3462>, <http://www.iep.bg.ac.rs/>. [COBISS.SR-ID [513216432](#)] M-24
8. RAPAJIĆ, Milan, PURIĆ, Sveto, PURIĆ, Jelena. Public-Private Partnership in Serbia : Legal framework and the possibility of its establishment in rural areas and agriculture. *Ekonomika poljoprivrede*, ISSN 0352-3462, 2013, vol. LX, br. 4(689-950), str. 909-920. [COBISS.SR-ID [512989360](#)] M-24
9. ĐORĐEVIĆ, Srđan, RAPAJIĆ, Milan M. Constitutional Future of Europe. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, ISSN 2281-4612, 2013, vol. 2, no 9, str. 124-129. <http://www.mcser.org/journal/index.php/ajis/article/view/824>, <http://www.mcser.org/journal/index.php/ajis/issue/view/18>. [COBISS.SR-ID [512923312](#)] рад у страном часопису
10. RAPAJIĆ, Milan M. Одговорност родитеља за штету коју причине деца. *Српска правна мисао*, ISSN 1840-0493, 2005, год. IX, бр. 1/4, стр. 358-372. [COBISS.SR-ID [513040816](#)] – рад у страном часопису
11. RAPAJIĆ, Milan M. О правној држави и владавини права - нека разматрања. *Гласник права*, ISSN 1821-4630, 2012, год. 3, бр. 3, стр. 1-27. <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/gpcir-3-2012.htm>. [COBISS.SR-ID [512953520](#)]

Осим тога, кандидат је узео активно учешће на 30-так домаћих и међународних научних и стручних саветовања и конференција, од којих наводимо само неке:

1. РАПАЈИЋ, Милан. Владавина права и супротстављање криминалитету и политичкој корупцији. У: ВЕЈАТОВИЋ, Stanko (ur.). *Зборник радова*. Крагујевац: Правни факултет, 2015, стр. 559-595. <http://www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/naslovi.htm>. [COBISS.SR-ID [513195952](#)]
2. РАПАЈИЋ, Milan. Улога извршне и управне власти, као и невладиних организација у заштити права потрошача. У: МИЋОВИЋ, Miodrag (ur.). *Услуге и заштита корисника : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 8. маја 2015. године, на Правном факултету у Крагујевцу]*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2015, стр. [847]-878. [COBISS.SR-ID [513119920](#)]
3. ЂОРЂЕВИЋ, Srđan, РАПАЈИЋ, Milan M. Constitutional Future of Europe. У: SAVANELI, Bidzina (ur.), et al. *Book proceedings. Vol. 1*. Rome: MCSER Publishing, 2013, str. 124-129. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.661.7390&rep=rep1&type=pdf>. [COBISS.SR-ID [512923056](#)]
4. ЂОРЂЕВИЋ, Srđan, РАПАЈИЋ, Milan M. The Influence of Populism on the Constitutionality of European countries. У: SITEK, Magdalena (ur.), DAMMACCO, Gaetano (ur.). *Europa of Founding Fathers : Investment in the common future*. Olsztyn: The Faculty of Law and Administration at The University of Warmia and Mazury, 2013, str. 485-498. [COBISS.SR-ID [512941232](#)]
5. РАПАЈИЋ, Milan M. Незаштита и непоштовање људских права на Косову и Метохији са освртом на нестала лица, лица лишена слободе, расељавање и расељена лица. У: STOJANOVIĆ, Mijal (ur.). *Међународно хуманитарно право : [тематски зборник радова]*. Приштина [тј.] Косовска Митровица: Правни факултет, 2013, стр. 408-428. [COBISS.SR-ID [512908720](#)]
6. РАПАЈИЋ, Milan M. Уставноправни положај председника V Француске Републике и његова реална политичка моћ. У: СТАНОЈЕВИЋ, Петар (ur.). *Научни скуп са међународним учешћем Право и друштвена стварност, Косовска Митровица, 2014. Св. 2*. Приштина [тј.] Косовска Митровица: Правни факултет, 2014, стр. 339-360. [COBISS.SR-ID [513017776](#)]
7. РАПАЈИЋ, Milan M. Elektronska uprava u internet okruženju = Electronic government in Internet environment. У: *Interenet u edukacionom i poslovnom okruženju : zbornik*

- radova. Beograd: Univerzitet Singidunum; Valjevo: Poslovni fakultet, 2013, str. 118-121. [COBISS.SR-ID [512909232](#)]
8. JOVANOVIĆ, Zoran, RAPAJIĆ, Milan M. Републичке агенције надлежне за заштиту животне средине у Србији и Европска агенција за животну средину. У: DIMITRIJEVIĆ, Predrag (ur.), STOJANOVIĆ, Nataša (ur.). *Екологија и право : тематски зборник радова = Ecology and Law : Thematic Collection of Papers*. Ниш: Правни факултет, Центар за публикације, 2011, str. 491-511, 24 cm. [COBISS.SR-ID [512712112](#)]
9. PALEVIĆ, Milan, RAPAJIĆ, Milan M. State law and fighting corruption - internal and international legal aspects. У: MILOŠEVIĆ, Goran (ur.), et al. *Tematski zbornik radova međunarodnog značaja. T. 2 = Thematic Conference Proceedings of International Significance. Vol. 2*. Beograd; = Belgrade: Kriminalističko-policijska akademija; = Academy of Criminalistic and Police Studies, 2011, str. [481]-492. [COBISS.SR-ID [512675504](#)]
10. RAPAJIĆ, Milan M. Управни уговори као услужни послови јавне управе. У: MIĆOVIĆ, Miodrag (ur.). *Услужни послови : [зборник реферата са Међународног научног скупа одржаног 9. маја 2014. године]*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2014, стр. 765-785. <http://institut.jura.kg.ac.rs/images/Majsko%20savetovanje/X%20Usluzni%20poslovi/3.%20Knjiga.pdf>. [COBISS.SR-ID [513010608](#)]
11. РАПАЈИЋ, Милан. Уставни и политички аспекти положаја Народне Скупштине Републике Србије. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ur.). *Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. Књ. 3*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2015, str. 105-139. [COBISS.SR-ID [513175216](#)]
12. RAPAJIĆ, Milan. Банкарски омбудсман у Црној Гори и Републици Српској. У: МИЋОВИЋ, Миодраг (ur.). *XXI век - век услуга и услужног права. Књ. 6*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2015, стр. [291]-304. [COBISS.SR-ID [513189296](#)]
13. RAPAJIĆ, Milan. О управној инспекцији са освртом на инспекцијски надзор по Закону о заштити потрошача из 2014. године. У: MIĆOVIĆ, Miodrag (ur.). *XXI век - век услуга и услужног права. [Књ. 5]*. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2014, стр. [367]-390. [COBISS.SR-ID [513054384](#)]

14. RAPAJIĆ, Milan M. Омбудсман Европске уније. У: VLAŠKOVIĆ, Božin (ur.). *Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. [Књ. 1].* Крагујевац: Правни факултет, Институт за правне и друштвене науке, 2013, стр. 397-409. [COBISS.SR-ID [512978864](#)]
15. RAPAJIĆ, Milan M. Судска заштита потрошача и инспекцијски надзор као специфичан институционални вид заштите права потрошача. У: MIĆOVIĆ, Miodrag (ur.). *XXI век - век услуга и услужног права. Књ. 4.* Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2013, стр. [345]-360. [COBISS.SR-ID [512959152](#)].

Колега Милан Рапајић је одбранио два мастер рада:

- 1) Мастер рад *Уставнополитички систем Уједињеног Краљевства* одбранио је на Правном факултету Универзитета у Новом Саду 2012. године; и
- 2) Мастер рад *Кривично право и правна држава*, који је одбранио на Правном факултету Универзитета у Београду 2013. године.

II. ОПШТА ОЦЕНА РАДА У СКЛАДУ СА ПРАВИЛНИКОМ О ПРИЈАВИ, ИЗРАДИ И ОДБРАНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ (Прилог бр.2. т. 2.)

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Може се рећи да је домаћа литература богата радовима посвећеним извршној власти, како одбрањем докторским дисертацијама и магистарским тезама, или самостално објављеним монографијама, књигама и чланцима. Само примера ради, навешћемо монографије Ратка Марковића „Извршна власт“ (1980) и Балше Шпадијера „Савремено председништво у политичком систему САД-а“, докторска дисертација Танасија Маринковића „Устав као конвенција – еволуција Пете француске републике“ (2008). Осим тога, поједини аспекти извршне власти обрађивани су у домаћој теорији уставног права који имају за предмет анализу уставноправних норми Србије и некадашње Југославије. Страна литература што је и логично, неупоредиво је богатија референтним радовима чији је предмет проучавања извршна власт у полупредседничким системима. Примера ради, могу се навести радови који су и у овој дисертацији коришћени, а реч је о „Institutions

politiques et droit constitutionnel“ (више издања), „Echec au roi“ од Мориса Дивержеа, Semipresidentialism and Democracy (под уредничком палицом Роберта Елџија, Софије Мојстрап и Ју-Шан Вуа), Political institutions in contemporary France такође од Роберта Елџија, Borrowing Constitutional Designs – Constitutional Law in Weimar Germany and the French Fifth Republic, од Синди Скеч.

Међутим, запажа се да у домаћој научној литератури још увек недостају радови монографског карактера, чији је предмет целовита обрада проблема извршне власти у полупредседничким системима (осим монографије Дарка Симовића „Полупредседнички систем“), који би били засновани на извршеној теоријској анализи самог типа организације државне власти, опредељеног као полупредседнички систем и политичког живота који је сведочанство примене (која може да одступа или следи) уставне норми које за предмет имају овлашћења егzekутиве и њене односе са другим властима – законодавном и судском.

Из наведених разлога, Комисија стоји на становишту да је урађеном докторском дисертацијом значајно обогаћена научна литература посвећена назначеним проблемима. Сасвим сигурно је да рад колеге Милана Рапајића доприноси квалитетнијем разумевању недовољно обрађених теоријских, историјских и позитивно-правних проблема, везаних за извршну власт и полупредседничке системе.

2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Након детаљног прегледа предметног рада кандидата, Комисија је мишљења да ова докторска дисертација представља резултат оригиналног научног рада колеге Милана Рапајића у ужој јавноправној и теоријскоправној научној области. Богати опус коришћене литературе, као и стање у домаћој и иностраној правној науци, уверио нас је да је кандидат врло савесно, одговорно, коректно и у складу са академско-етичким правилима приступио обради централне тематике докторске дисертације.

Резултати до којих је кандидат дошао научно-истраживачким поступањем представљају допринос развоју уже јавноправне и теоријскоправне научне области, а посебан допринос је приметан у оквирима научно-наставних дисциплина уставно право, управно право, политички систем и теорија државе и права.

3. Преглед остварених резултата рада у научној области

У свом досадашњем раду, кандидат је показао изражену заинтересованост за бављење проблемима из уже јавноправне и теоријскоправне научне области. Тим поводом, наводимо само неколико кандидатових радова, којима је обрађивао проблеме везане за ову научну област:

1. RAPAJIĆ, Milan M. Уставноправни положај председника V Француске Републике и његова реална политичка моћ. У: СТАНОЈЕВИЋ, Петар (ур.). *Научни скуп са међународним учешћем Право и друштвена стварност, Косовска Митровица, 2014. Св. 2. Приштина [тј.] Косовска Митровица: Правни факултет, 2014, стр. 339-360. [COBISS.SR-ID 513017776]*
2. РАПАЈИЋ, Милан. Уставни и политички аспекти положаја Народне Скупштине Републике Србије. У: ЂОРЂЕВИЋ, Славко (ур.). *Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније. Књ. 3. Крагујевац: Правни факултет Универзитета, Институт за правне и друштвене науке, 2015, стр. 105-139. [COBISS.SR-ID 513175216]*
3. ĐORĐEVIĆ, Srdan, PALEVIĆ, Milan, RAPAJIĆ, Milan M. Coalition Government and Possible Course of UK Political and Electoral System Reform after 2010 Parliamentary Elections. *Lex localis*, ISSN 1581-5374, 2013, vol. 11, br. 2, str. 157-176. [COBISS.SR-ID 512882608] M-23
4. РАПАЈИЋ, Милан, *Уставнополитички систем Уједињеног Краљевства* (мастер рад одбрањен на Правном факултету Универзитета у Новом Саду 2012. Године);
5. RAPAJIĆ, Milan. Парламентарни надзор и контрола над војнобезбедносним сектором. *Годишњак Факултета безбедности*, ISSN 1821-150X, 2015, год. 8, стр. 183-200. [COBISS.SR-ID 512621237] M-53.

4. Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да је овом докторском дисертацијом у потпуности испуњен обим и квалитет у односу на пријављену тему. Кандидат није пропустио да обради и најситније детаље обрађиваних проблема, доводећи тиме до чврстог мисаоног закључног оквира, на основу спроведеног истраживања. У односу на претходно успостављене хипотезе још приликом пријаве теме, докторском дисертацијом дат је пун одговор, што је и представљао релевантан основ за утврђивање закључака. Планирана методологија је потпуно испоштована, а структурална композиција дисертације је саобразна првобитно успостављеним радним оквиром садржаја.

5. Приказ структуре и садржаја израђене докторске дисертације

Обим докторске дисертације чини формат од 665 страница. Литературу чине: 605 јединица из књига и чланака; 39 из области устава, законодавства и уставно-судских одлука; а 28 су коришћени интернет извори, што чини свеукупни опус литерарних извора од 672 јединице, које су коришћене и распоређене кроз 1540 фуснота, правилно и коректно употребљених.

Осим увода (7-21), посебне целине „О појму извршне власти“ (22-28), закључка (624-639) и литературе (640-665), композиција докторске дисертације је структурално састављена од шест посебних делова: први део – Теорије о полупредседничком систему (28-131); други део – Историјски примери полупредседничких система (132-218); трећи део – Институционално-политичке слабости претходних република (III, III IV) и V Француска Република као држава модел полупредседничког система (219-402); четврти део – Дуг пут ка демократији и извршна власт у полупредседничком систему Португала (403-470); пети део -- Извршна власт у полупредседничком систему Румуније (471-530); и шести део – Извршна власт и политички живот по уставима Србије од 1990. и 2006. године (531-623).

У првом делу кандидат на методолошки прихватљив начин образлаже ставове друштвене теорије о полупредседничком систему, посебно издвајајући најрепрезентативнија схватања, која су оставила најизраженији утицај. При томе, посебно су обрађена теоријска схватања Бенжамена Константа, Мориса Дивержеа, Ђованија Сарторија, Синди Скач, Шугарта, Керија, Елца и Мирјане Касаповић. Нису занемарени ни ставови других аутора, као што су Смиљко Сокол, Филип Лово, Мари-Ан Коанде или Вифрид Стефани. Први део рада има укупно 18 ужих систематских јединица, у којима се излаже садржина различитих теоријских приступа предметном питању, при чему је последња јединица посвећена сублимирању закључног осврта овим поводом.

Други део дисертације под насловом: „Историјски примери полупредседничких система,“ посвећен је организацији извршне власти и политичком животу који је био неминовни пратилац примене уставних норми у три европске републике, у којима је установљен непосредан избор шефа државе са значајним уставним овлашћењима уз постојање владе одговорне парламенту али и шефу државе. Из Дивержеове плејаде полупредседничких система посебно су издвојена два историјска примера а то су Вајмарска Немачка и Финска које у републиканском облику владавине успостављају уставним путем моћног шефа државе са прерогативима, како би то Диверже рекао, републиканског монарха. Сагласно томе, други део обухвата три одељка, уз врло прецизно

и детаљно образлагање и научну обраду полупредседничких система у Вајмарској Немачкој, Финској и Аустрији.

Трећи део рада носи назив: „Институционално-политичке слабости претходних република (II, III и IV) и V Француска Република као држава модел полупредседничког система.“ У овом делу дисертације обрађени су, како уставни, тако и политички, односно уставно-политички живот за време претходне три француске републике, као и данашње која се приближава шездесетогодишњици свог трајања. С једне стране, први одељак трећег дела посвећен је историзацији развоја француског модела уставне организације извршне власти, да би у другом одељку трећег дела био дат свеобухватан и темељан научни допринос, могло би се рећи, свим детаљима везаним за савремену француску варијанту полупредседничког система.

Четврти део („Дуг пут ка демократији и извршна власт у полупредседничком систему Португала“) обухвата детаљну анализу овог система. Пре централног дела ове мисаоне целине у дисертацији је начињена анализа уставноправних претходница: I Португалске Републике на основу Устава из 1911. године и II Португалске Републике на основу Устава из 1933. Посебно је указано на решења или концепцију извршне власти на основу Устава Португала из 1911. и 1933. године и поново као у претходним излагањима, приказ политичког живота који је пратио примену уставних норми. Одабир полупредседничког система Португала извршен је из разлога јер је његова непосредна уставноправна и политичка претходница био скоро полувековни ауторитарни Салазар–Каетанов режим, а Португал је оцењен као пример успешне примене овог новог институционалног модела.

У петом делу кандидат се определио за извршну власт у полупредседничком систему Румуније, не пропуштајући прилику да врло студиозно обради Чаушескуов режим (назван султанистички, посебно у политиколошкој литератури), који претходи савременом румунском моделу и представља основ за обраду организацију извршне власти на основу румунског Устава из 1991. године. У оквиру петог дела, посебно место завредели су и интересантни случајеви везани за покушаје опозива и политичка збивања тим поводом два румунска председника. Осим тога, кандидат у овом делу рада даје научну анализу, не само правне природе организације извршне власти, већ и партијско-политичку суштину уставног система Румуније.

На крају, шести део за предмет има (а такав му је и назив) извршну власт и политички живот по Уставима Србије од 1990. и 2006. године. Структуру шестог дела чини 9 одељака, у којима се врши научна анализа почетака нове српске уставности (коју кандидат везује за 1990. годину), уз посебну обраду извршне и законодавне власти, као и

политичког живота Србије у режиму назначеног Устава. Постављањем питања, кандидат је определио назив петог одељка у шестом делу дисертације о томе којем типу система власти припада институционални оквир српског Устава из 1990. године. Председник Републике, Влада и управа, законодавна власт, политички живот и опет упитаност о карактеру система власти, представљају обележене одељке у овом делу дисертације, у оквиру Устава Републике Србије из 2006. године.

6. Научни резултати докторске дисертације

Спроведен научно-истраживачки поступак током израде докторске дисертације и обрада свих релевантних детаља везаних за централни тематски проблем, омогућили су стварање релевантног основа за утврђивање закључних ставова и давање одговора на претпостављене хипотезе.

У дисертацији је истакнуто да се у излагањима посвећеним теоријским схватањима о полупредседничком систему власти могло запазити да је у уставноправној науци (али и међу политиколозима) готово неспорно схватање, да је избор шефа државе од стране грађана нужан услов за постојање полупредседничког институционалног модела. Председник републике тиме добија непосредан политички легитимитет, који за њега представља гаранцију високог степена аутономности у оквиру уставног система у односу на законодавну власт. Посебно се истиче Дивержеово запажање о неопходности да шеф државе треба да буде изабран искључиво и само на директним народним изборима. Истовремено, кандидат правилно закључује да то ипак није тако, јер је на основу Устава Финске од 1919. године, председника бирао електорски колегијум, па ипак од стране добрих познаваоца уставних и политичких особина финског система извршне власти у периоду од 1919. до 2000. године, није било великих спорења да је овај систем полупредседнички режим. У сваком случају не треба искључити да и посредан начин избора шефа државе коинцидира са институционалном логиком полупредседничког система. Уосталом, неке државе из Дивержеове плејаде полупредседничких република, иако имају непосредан избор председника на основу уставних норми, политичка пракса их је одвела на парламентарну страну.

Изведен је и закључак да, имајући у виду да је шеф државе у овом систему власти у поседу непосредног политичког легитимитета и да је стабилан део егзекutive, други централни органи власти не могу да утичу на његову егзистенцију. Стога је важно установити правила о његовој одговорности. Па, ипак, закључује се да су ретки полупредседнички системи којима се инаугурише одговорност шефа државе и за

политички нецелисходан рад. Такав је случај био у Вајмарској Немачкој. Ако се има у виду да су коначну одлуку о опозиву председника у Вајмарској Немачкој могли да донесу грађани (дакле тело које га је и бирало), његова позиција у оквиру уставног система са акцентом на аутономији била је очувана. Могућност да председник буде смењен, односно опозван јер је деловао политички нецелисходно, није довољан услов да се оспори природа једног система власти као полупредседничког.

Постављајући хипотетичко питање и дилему да ли је за постојање полупредседничког модела битно да председник има аутономан делокруг послова, стиже и одговор: Након анализе полупредседничких система, не треба дати негативан одговор на постављено питање.

Околности на основу којих се установљава полупредседнички систем нису једнородне. Уставни системи, то је сведочанство конституционализма настају у одређеном друштвеноисторијском контексту. Слични системи власти, односно исти модели нису настали у истим друштвеним и историјским околностима. Приликом анализе извршне власти у полупредседничким системима ради давања одговора на питање или дилеме, није се могао занемарити друштвено–историјски моменат у коме су ти системи настали.

Закључује се да нестабилне политичке околности за чије превазилажење је неопходна делотворна извршна власт представљају један од узрока који је утицао на успостављање полупредседничког институционалног модела.

Такође, околности у којима су настали поједини полупредседнички системи чини и транзиција ка демократији у дојучерашњим аутократским (које нису имале социјалистичко државно уређење) и некадашњим комунистичким (које су такође биле аутократске, а неке чак и тоталитарне као Румунија и СССР у појединим периодима њиховог социјалистичког устројења) државама.

Разноликост политичке праксе, али и уставних норми о организацији извршне власти у полупредседничким системима, као логично је наметнуло питање да ли постоје облици полупредседничких система.

Следећи Дивержеову дефиницију полупредседничког система, кандидат у раду истиче да је потребна њена мања модификација, којом се прво указује да је извршна власт у полупредседничким системима истински бицефална. С друге стране, указује на три елемента дефиниције овог система власти: 1. Председник се бира на директним народним изборима на временски ограничен мандат. Са овим изборима могу се изједначити полунепосредни избори од стране проширеног изборног тела. 2. Председник је у поседу таквих овлашћења која га поред Владе чине активним елементом унутар извршне власти. 3.

Влада на челу са премијером је политички одговорна парламенту (а може постојати њена истовремена одговорност шефу државе).

Коначно, закључни део докторске дисертације посвећен је и откривању позитивних и негативних страна полупредседничког система. У том смислу, као позитивну страну истиче да се он показао флексибилним у транзиционим периодима ка демократији. Полупредседнички систем је у појединим земљама утицао на стабилизацију политичких прилика, као компромисни институционални аранжман између старих и нових елита, истовремено показујући се као избалансираности систем у односу на парламентаризам. Такође у одређеним земљама у транзицији непосредно изабрани шеф државе представљао је противтежу високофрагментисаном парламенту.

Насупрот томе, недостаци овог система огледају се у чињеници непосредног политичког легитимитета председника и парламента и околности додатне поделе власти унутар егзекутиве. Јер, то може довести до сукоба надлежности и борбе за превласт унутар егзекутиве као и поткопавања демократске стабилности. Непосредан избор председника (за теоретичаре који припадају минималистичком правцу у одређењу полупредседничког система) који није снабдевен значајним уставним надлежностима, поред Владе уставно моћне и одговорне само парламенту, чине многе његове покушаје да утиче активно на политичке процесе неподобним, неуспешним.

7. Применљивост и корисност резултата у теорији и пракси

Докторска дисертација „Извршна власт у полупредседничким системима“ кандидата Милана Рапајића даје одговоре на теоријски недовољно расветљена питања која су везана за оправданост егзистенције назначеног модела система организације државне власти и позицију извршне власти у њему. Резултати до којих се дошло у докторској дисертацији биће умногоме од користи оплемењивању постојеће научно-стручне литературе. Као посебан допринос може се извдојити очекивање да ће резултати спроведеног истраживања бити од користи употпуњавању делова уџбеничке литературе из области уставног права, управног права, политичког система (како унутрашњег, тако и компаративног), као и из области теорије државе и права. У практичном погледу, Комисија сматра да остварени резултати могу бити интересантни креаторима уставног инжењеринга у даљим правцима уставног развоја система организације државне власти, како у Србији, тако и у другим државама, које показују склоност ка премишљањима о евентуалним уставним ревизијама.

8. Начин презентовања резултата научној јавности

Уважавајући комплексност обрађених научних проблема, као и текстуални обим докторске дисертације, Комисија сматра да је њен мисаони оквир подобан да кандидат промовише на научно прихватљив начин одређене сегменте централне теме. При томе, мислимо на очекивање да кандидат, на основу дисертације, крене у издавачки подухват њеног објављивања, и то кроз неколико издвојених монографских јединица, које би биле обједињене у оквиру једне идејне целине.

Осим тога, сходно начину на који је научно обрађен велики број појединачних проблема припадајућих темама извршне власти у полупредседничким системима, за очекивати је да се кандидат обрати научној јавности и објављивањем посебних научних и стручних чланака, који би били објављивани, како у научним и стручним часописима, тако и излагани на научним и стручним конференцијама.

Уставном развоју савремене Србије допринело би и организовање посебне научне конференције под покровитељством Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, а на тему научно-стручне анализе постојећег система организације државне власти у Републици Србији и бившим југословенским републикама, као и на тему позиције извршне власти у том систему.

III ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА КОМИСИЈЕ

Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидата Милана Рапајића под називом „Извршна власт у полупредседничким системима“ садржи оригиналан научни допринос и да је подобна за јавну одбрану.

IV ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

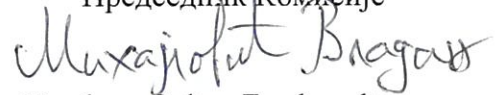
На основу извршене анализе и изнете оцене рада, Комисија сматра да докторска дисертација кандидата Милана Рапајића под називом „Извршна власт у полупредседничким системима“ испуњава све услове за јавну одбрану, те предлаже Већу за друштвено - хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу и

Наставно-научном већу Правног факултета у Крагујевцу да прихвати овај Извештај и одобри јавну одбрану докторске дисертације.

КОМИСИЈА

Проф. др Владан Михајловић,
Редовни професор Правног факултета
у Косовској Митровици
Ужа уставноправна
научна област,

Председник Комисије

Проф. др Срђан Торђевић,

Редовни професор Правног факултета
у Крагујевцу,
Ужа јавноправна и теоријскоправна
научна област,

Члан Комисије

Доц. др Дејан Матић,

Доцент Правног факултета
у Крагујевцу,

Ужа јавноправна и теоријскоправна
научна област,

Члан Комисије

Декан Правног факултета у Крагујевцу, на основу чл. 56. ст. 5 и 87. Статута Правног факултета у Крагујевцу, донео је 24.10.2016. године,

РЕШЕЊЕ

Ставља се на увид јавности урађена Докторска дисертација и Извештај Комисије о оцени докторске дисертације кандидата Милана Рапајића, судента докторских студија, под насловом:

"Извршна власт у полупредседничким системима"

објављивањем на Сајту и Библиотеци Правног факултета у Крагујевцу а Извештај Комисије и на Сајту Универзитета у Крагујевцу, у трајању од 30 дана.

Образложење

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата Милана Рапајића, образована Одлуком Већа за друштвено-хуманистичке науке Универзитета у Крагујевцу, Број: IV-02-836/30 од 14.09.2016. године, доставила је Факултету Извештај о оцени урађене Дисертације (Број: 3088 од 04.10.2016. године). Уз Извештај, Комисија је доставила и примерак урађене докторске дисертације.

Сагласно чл. 30. став 8. Закона о високом образовању ("СГ РС" бр. 76/05... 68/15) чл. 48. став 6. Статута Универзитета у Крагујевцу и чл. 56. Статута Факултета, Декан Факултета ставља на увид јавности докторску дисертацију и Извештај комисије о оцени докторске дисертације.

Имајући у виду наведено донео сам решење како гласи у диспозитиву.

Доставити:

- Сајт и Библиотека,
- Универзитету у Крагујевцу,
- Архива.

ДЕКАН
Проф. др Станко Бејатовић